

Universitätsbibliothek Paderborn

**Homiliae Adm. Illvstris Ac R.dissimi Domini D. Fr.
Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriae
Episcopi Barbastrensis & Albarrazini Ord. FF.
Prædicatorum**

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, Anno M.DC.XLIX.

§.17. Quia populi dispositio conueniens Missa sacrificio, ea est vt in fide instructus accedat: ideo cantatur in illa Epistola & Euangelium ex quibus plenius instruitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53084)

cedat eius postulationibus. Quinimo, si quid sapio, Propheta Rex hunc nos orandi docet modum, quo tanto securius id quod petimus, impetremus. *In nobis extollite manus vestras.* Supponit orationem nocturnam quietiorem esse & efficaciorum. *Media nocte surgebam ad confitendum tibi.* Sic alio loco loquitur, & quod illam hac hora exercens tranquillo plane spiritu perficeret, utque hæc intentionem assequatur finem, elatis fiat manibus: *Extollite manus vestras*: quia hoc modo datur intelligi quidquid petimus à Patre, per Christum Dominum eiusque nomine postulari quem per formam crucis representat quam elevatæ exprimentur manus. Hunc orandi modum sibi familiarem habuerunt Sancti. Ita SS. Pater noster Dominicus & Seraphim ille terrefactis S. Franciscus expansis in modum crucis brachijs instabat orationi, quinimo hunc ut hereditarium suis reliquit filijs quem in multis suis obserantibus: cognitum enim erat S. istis Patriarchis efficaciam orationis per Christum cuius figuram representant hoc modo plurimum adiuvati: in cuius representatione nobis exponitur qualiter ut sanctus huius Sacrificii sumus participes, necesse sit ut in nobis habeamus Christum, sitque Deus nobiscum per gratiam suam, ita ut ipsum in persona contempleretur Sacerdotis orantem pro nobis manibus expansis.

Ps. 132. 2.

XV. Modum hunc orandi Sancti frequentarunt.

§. 17. Quia populi dispositio conveniens Missæ Sacrificio, ea est ut in fide instructus accedat: ideo cantatur in illa Epistola & Euangelium ex quibus plenius instruitur

47 I. Debet populus in fide instrui.

S. Sacramentum mysterium est quod nominatur mysterium fidei, cum inter cætera ut præclarior emineat, sicut apertè patet ex verbis Consecrationis Calicis. *Noni & Eterni testamenti, mysterium fidei.* Cum autem in Sacrificio Missæ Divinum hoc offeramus Sacramentum, procul dubio præcipua dispositio populi concurrentis ad Missæ celebrationem, ea est ut veniat fide instructus. Quia vero hæc instructio velut dispositio perfecta sit per doctrinam Prophetarum & Apostolorum, quæ proponitur in Ecclesia per lectores Subdiaconos, illam tanquam ex proprio officio prælegentes: ideo Subdiaconus in Missa legit Epistolam, quæ communiur sumitur ex veteri testamento, vel ex e-

pistolis Canonice novi testamenti, quæ de causa nomen retinuit Epistolæ. Hugo de S. Victore, tradidit Papam Anacleum primo instituisse cantum in Ecclesia Epistolæ & Euangelij. Rex hinc Ecclesiam anno ab ortu Christi 100. geminis Epistolæ & Euangelij suffineat lectionem Epistolæ in Ecclesia esse multo vetustiorum, quandoquidem in eadem coæva sit Apostolorum temporibus: ut constat ex doctrina D. Dionysij, idemque confirmat D. Gregorius papa Clemens, & antequam Apostoli scripturas Epistolæ vel libros Canonicos legebantur libri Moysi, vel Prophetarum: & quam primum in lucem prodierunt Epistolæ Canonice Apostolorum, legi ceperunt, ut refert D. Hieronymus, & aperte colligitur ex eo quod ab Apostolorum temporibus legentur in Ecclesia Epistolæ & Euangelia: quandoquidem eo tempore Diaconi essent illi ministerio dedicati, idemque præerat Apost. Paulus. *Cum lecta fuerit apud vos Epistola Colossæ, hæc facite ut & in Laodiceis Ecclesia legatur.* Et alio loco videtur conurari Theophilum scilicet ut legant Epistolam suam fidelibus Thessalonicensibus. *Ad iuro vos per Dominum, ut legatur Epistola hæc omnibus Sanctis fratribus.*

Et quamvis verum sit quod non constet ex locis præfatis hæc Epistolæ lectionem fieri in Missa: tamen efficax ratio sumitur argumentum probandi ritum quem hodie servat Ecclesia in legendo sub Missa Epistolam, de quo loquitur Pontifex Damasus in Epistola ad D. Hier. dum ait: Epistola D. Pauli legatur in Domnica quando fideles omnes conveniunt antequam Missam: unde patet ab illis temporibus lectas fuisse Epistolam in Missa, & huic, in fallos substituitur D. Aug. Ambro. & alij plures S. Patres patetque clare ex Concilio primo Braccarensi. *Placuit ut servetur Solemnium dierum vigiliis vel Missis omnes in eisdem & non diversas lectiones in Ecclesia legantur.* Itaque mos fuit antiquissimus in Ecclesia legendi Epistolam in Missa idque ante Evangelium quod ut enim ait D. Thom. *Instructio quæ fit per lectorem Prophetarum & Apostolorum quæ in Ecclesia legitur per lectores & Subdiaconos, est instructio fidelis populi dispositio.* Et quod tantum dispositio est, in executione ad perfectum præcedit.

Atque ut diximus Epistola in Missa eo fungitur officio quo D. Ioan. in vita Christi cuius hæc Epistola præcessit Evangelium sicut lex. Christum præcedendo præcurrit: & lex vetus fuit velut præcursum illius populi dispositio tendens ad perfectam fidei instructionem, quam haberet illi qui legere

lege Evangelica: videntur vnde Epistola non nisi in studio est preparatoria ad perfectam doctrinam Evangelicam disciplinam: & Christus Dominus discipulos suos binos misit per mundum, vt Epistolis suis illum velut prepararent ad instructionem doctrinam Evangelicam quam erant recepturi: & lex illa antiqua quae denotat Epistola, ipsa est quae praefigurauit Evangelium, illam etenim impleuit: & ideo praecedat Euangelium.

IV. Pictor perfectissimam delineaturus imaginem hoc primum agit, nonnulla depingit lineamenta & deinde viuos apponit colores quibus vultum exprimit nam prima manu lineas quasdam protrahit imperfectas & continuo illam inspicit donec vltimam illi adhibeat manum & integram det perfectionem: vnde efformatur secundum intentionem quam habuit vt illam effingeret, quantum ferre potest ars eius, formosissimam, hoc modo Deus egit cum Ecclesia sua: o quam perfectam imaginem depinxit illam: Non habentem rugam neque maculam: tota sancta est: hoc enim in simbolo fidei profitemur: *Credo in vnam sanctam Ecclesiam*: eo sine primo discipulo fit eam per legem veterem eamque in illa velut iudi modo & impolite producentis & hoc significat Epistola: nam idcirco praepositur Evangelio: quia per veterem illam legem nihil aliud fecit Deus quam primas apponere lineas sanctitatis, in qua postmodum per legem Evangelicam illam intendebat perficere: vnde per hanc quasi viuos apposuit Sanctimoniam colores ea plenitudine gratiae, qua ditauit illam, sanctitatis & meritum Christi Redemptoris, quibus illam intendebat perficere, secundum illud quod de ea prima illa legis antiquae promittebant lineamenta, summam inimirum hanc perfectionem: fuit enim velut complementum & manus vltima illius prioris: & indicatur per Euangelium: vnde cantatur in Missa post Epistolam, quo datur intelligi legem Evangelicam designatam per Euangelium quod cantatur in Missa, esse velut complementum eius quod Deus promiserat in lege veteri, quam Epistola praefignificat: & est vltima perfectionis manus quam Deus Ecclesiae suae apponeret per legem Evangelicam, qua Christus implet quicquid in prima lege Deus promiserat, sic enim audio Salvatorem nostrum loquentem. *Non veni solvere legem aut Prophetas, sed adimplere* Non ea mente descendit vt primam legem dissolueret, & ea quae Prophetae in illa praedixerant, sed vt eam adimpleret, &

Similitudo. *Ps. 133. 6.*

Heb. 10. 1.

V. Christus est adimpleuit & perfecit. *Matt. 5. 17.*

Matt. 5. 17.

vltimam, quae deerat illi, super adderem perfectionem.

Quantum intelligo metaphoram sumit a luna quae tenebrosa est vmbraeque sortida, cui lux deficiat vt totum suum impleat orbem & quasi illa luce vacua deficiat: solenus enim dicere luna decreta: vt dum sol accedit eiusque illa radios recipit, tanta luce plena respiciat, vt nulla sit in ea pars, quae luce non respiciat, quam ex aduersu solis obtinuit. Talis fuit lex vetus, luna deficiens: de illa declarat Arno. illud Psalms: *Lunam in potestatem noctis*. Erat vetus testamentum illi populo vt luna: ambulabat enim in tenebris & nocte tantarum figurarum & vmbraeum caligine: *Vobram habent lex seruorum honorum*. Modica fulgebat luce cognitionis Christi: quandoquidem quam umque habebat, sub aenigmatibus & figuris latebat abscondita: eratque lex illa velut vacuaretur enim velut figura quae preparatur ad campanam dante

48 VI. Similitudo.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

do.

tus progrediuntur duorum Regum, vt narrat Spiritus S. militibus aqua defuit vt fici quasi deficerent. Recurrunt ad Eliseum & multis intermissis, precipit illis Propheta. *Implete aluenum fossis, facite fossas & fossas*, quaedam sunt versus illam partem & alia versus alteram: cumque iam multas effodissent, quo tempore Sacrificium offerretur, fluuius ripas suas egressus fossas omnes sic impleuit vt nec minima superfuerit quae non copiosis redundaret aquis. Omnes Prophetae in canali S. Scripturae esse: sicut fossas & fossas: quidam profundiores alijs: plura dicentes quam alij, nonnulli in hac terra, alij in alia: porro dum adest Christus magnum illud de Diuina sua persona sacrificium oblatum, fluxit misericordiae illius & amoris fluuius tali gurgite abundans, vt omnes impleuerit, sic vt nec minima prophetae superfuerit non impleta. *Consummabuntur omnia*. Quo circa in Missa vbi Sacrificium illud eximium recollitur cantatur Euangelium post praemisam Epistolam, vt nouerimus futurum illud totius legis antiquae complementum, quam Epistola denotat, quae praecedit Euangelium sicut lex scripta legem Euangelicam. Et per hoc finem imposuit omnibus illis Sacrificijs, Sacramentis & victionibus antiquis: vt enim haec omnia tantum signa fuerunt huius Diuini Sacrificij & sacramenti: eo tempore quo celebratur: Ecclesia iustitiae vt virtutis fiat commemoratio legis antiquae & Euangelicae, quo doceat nos per hoc sacrificium antiqua illa omnia impleri vacua quae praecesserunt.

49.

X.

Epistola

ad dexte-

ritus meus Israel.

Huic Deus fidem infudit.

Non enim latuit in Iudaea Deus: vt autem haec primogenitura

denotetur, Epistola ad dexteram decantatur: quae

4. 12. finita canitur responsum quod dicitur gra-

duale: quia olim cantabatur in gradibus Altaris:

& dicitur responsum: quia conferebant fide-

les Epistolam sibi praelectam, & in illa fauores

attendentes a Deo sibi concessos, eorum omnium

recolebant memoriam, & quasi fructum ex eius

lectione haurientes conabantur suauiter feruiliis

Deo respondere seruitijs & receptis ab eo esse

grati beneficijs. In festis solemnioribus vt pote

in quibus spe beatitudinis roborantur quam illis

fides proponit velut hilaritate perfusi Deo glo-

riam referunt Diuinis illum magnificando lau-

dijs, quas Alleluia significat & cantatur post

responsum quod canticum seu iubilum: spiritus

sanctus introduxit in Ecclesiam Romanam et Ier-

rosolimitana S. Pontifex Damasus vt refert Dio-

Grego. atque in Hebraeo Alleluia latinè signifi-

cat: *Laudate Deum*: vnde illo declinamus gaudij

& interiorem exultationem, quam in nobis exci-

tant Diuinae laudes quas Deo de canamus ob re-

cepta ab eo beneficia quoad bona gloriae qua

nobis fides praepont ab eo referunt in nostro

rum operum iustissimum praemium, cuius spe

voluntas nostra letatur & animatur, contem-

plens diem aliquando venturum, in quo per Dei

misericordiam & gratiam illi offerretur: vnde

de prouocatur ad referentias Deo gratias Diu-

inis laudibus, quas verbum illud Hebraicum Al-

leluia denotat. Haec est illa dispositio qua in fi-

de instrumur quae nobis in hoc mysterio pro-

ponitur & ante sacrificij celebrationem Ecclesia

quasi praeparat & disponit populum lectione Ep-

istolae, in qua meminit beneficiorum Dei, qua-

tenus nos obliget & prouocet ad illi reddo ser-

uiendum prout in gradualibus significatur, & Diu-

inis laudibus, quas nobis declarat, Deo persol-

uenda, ipsum Alleluia.

Quia vero tempus Septuagesimae nobis pro-

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra

quam nequaquam quaderent Domum Cantica

celebrari: *Quomodo cantabimus canticum Domini*

in terra aliena? hoc autem tempore pro Alleluia

versus alius supponitur illa declarat suspensa

quae populus ille tam diuurnam lugens captiui-

tatem emittebat, iuxta illud quod eorum nomi-

ne Propheta Regius intonat. *Non vobis quia inco-*

latum meum prolongatus est.

XII.

ponit primi nostri Parentis exilium ex Paradiso, quod

nec non tempus in quo Dei populus captiuus por-

detinebatur in Babylonia, & in illo memo-

riam recollit tristitiam horum casuum, non ex-

pedi vt canticum laetitiae audiantur: vnde illo tem-

pore Alleluia non cantatur: ita namque David

huius memor captiuus tatis, sic ait: *Suspensus est*

gana nostra: quasi enim suspenduntur haec canti-

ca tunc temporis quando lugubris illius tempo-

ris memoria renouatur, quo Dei populus se cap-

tiuum & propria terra extorrem ingenuum: extra